

Oslo, 4.2.2011

Pressemelding fra Norsk kritikerlag

Nominasjoner til litteraturkritikerprisene 2010

Norsk kritikerlag offentliggjør med dette navnene på de nominerte til Kritikerprisen for beste voksenbok, Kritikerprisen for beste barne- og ungdomsbok og Kritikerprisen for beste oversettelse for året 2010.

De nominerte for beste voksenbok er:

- * Beate Grimsrud for *En dåre fri*, Cappelen Damm
- * Gaute Heivoll for *Før jeg brenner ned*, Tiden
- * Jan Roar Leikvoll for *Fiolinane*, Samlaget
- * Carl Frode Tiller for *Innsirkling 2*, Aschehoug

Det er medlemmene i Seksjon for litteratur som kårer prisvinneren gjennom uravstemning.

De nominerte for beste barne- og ungdomsbok er:

- * Lisa Aisato for *Odd er et egg*, Gyldendal
- * Marit Kaldhol for *søkeord: ayotzintli*, Samlaget
- * Jo Nesbø for *Doktor Proktor og verdens undergang. Kanskje*, Aschehoug
- * Tore Renberg og Øyvind Torseter for *Gi gass, Ine*, Cappelen Damm

Juryen for beste barne- og ungdomsbok består av Guri Fjeldberg, Ola A. Hegdal og Anne Cathrine Straume.

De nominerte for beste oversettelse er:

- * Marit Bjerkeng for *Venushår* av Mikhail Sjisjkin, Forlaget Oktober
- * Pedro Carmona-Alvarez og Gunnar Wærness (red.) med flere, for *Verden finnes ikke på kartet – Poesi fra hele verden*, Forlaget Oktober
- * Kjell Olaf Jensen for *Pustegyngene* av Herta Müller, Tiden
- * Thomas Lundbo for *Ørsmå liv* av Pierre Michon, Solum

Kritikerprisen for beste oversettelse tildeles den oversetteren som etter juryens vurdering har gjort den beste oversettelsen til norsk i utgivelsesåret før prisutdelingen. Prisen deles ut for oversettelsen av et skjønnlitterært verk eller et verk som juryen anser som litterært verdifull prosa. Juryen består av Sindre Hauge Ekheim, Liv Riiser og Cathrine Strøm. Spørsmål i forbindelse med denne prisen kan rettes til Cathrine Strøm, 412 22 450. Spørsmål i forbindelse med de andre prisene kan rettes til Anne Merethe K. Prinos, tlf. 22 47 24 30 / 996 43 435.

Litteraturkritikerprisene for bokåret 2010 blir delt ut torsdag 3. mars klokken 11.30 i Litteraturhuset, Wergelandsveien 29, i Oslo.

Med vennlig hilsen
for arbeidsutvalget for Seksjon for litteratur
Mariann Enge, Merete Røsvik Granlund, Morten Haugen og Kristine Isaksen

Anne Merethe K. Prinos
generalsekretær

Under følger en presentasjon av alle de nominerte bøkene.

NOMINERTE TIL LITTERATURKRITIKERPRISENE 2010

Nominerte til Kritikerprisen for beste voksenbok

Beate Grimsrud for *En dåre fri*, Cappelen Damm

En dåre fri er Beate Grimsruds tiende skjønnlitterære utgivelse etter debuten i 1990. Romanen er utgitt både i Norge og Sverige og innstilt til Nordisk Råds litteraturpris av begge land. Romanen var også nominert til Brageprisen.

Flere norske kritikere har omtalt *En dåre fri* som en rystende leseropplevelse. Samtidig oppfattes den som innsiktsfull, poetisk og nær. Grimsrud formidler hovedpersonen Elis hallusinasjoner, dramatiske følelser og kamp for kontroll over eget liv gjennom et enkelt og direkte språk. Den sterke kontrasten mellom hovedpersonens åpenbare talent og like åpenbare sårbarhet gjør ytterligere dramatiske virkemidler overflødige, kanskje også fordi skildringen synes å ligge nær opp til forfatterens egne opplevelser. Romanen er et nytt skritt på veien mot alminneliggjøring av de utfordringene mange møter i sin egen psyke.

Gaute Heivoll for *Før jeg brenner ned*, Tiden

Gaute Heivoll debuterte med prosasamlingen *Liten dansende gutt* i 2002, og har siden gitt ut ytterligere åtte titler i forskjellige sjangre. Romanen *Før jeg brenner ned* har fått en gjennomgående begeistret mottakelse både blant anmelderne og fra det allmenne lesende publikum.

Utgangspunktet er reelle hendelser i Heivolls hjembygd på Sørlandet, nemlig en pyromansak som skulle vise seg å bli en av norgeshistoriens mest omfattende og dramatiske. Gjennom respektfull innlevelse forteller Heivoll historien med en avdempet spenning som speiler de sindige og ordknappe sørlendingene han vokste opp blant. Samtidig skildres romanens tilblivelse og Heivolls personlige drama på vei mot forfatteryrket. Dermed blir elementer av dokumentar og selvbiografi elegant flettet inn i romanens form.

Før jeg brenner ned er tildelt Brageprisen 2010 og nominert til Ungdommens kritikerpris.

Jan Roar Leikvoll for *Fiolinane*, Samlaget

Jan Roar Leikvolls debutroman *Eit vintereventyr* ble svært godt mottatt av kritikerne da den kom i 2008. Det samme kan trygt sies om andreromanen *Fiolinane* som har fått en samstemt positiv mottakelse.

Leikvoll beveger seg igjen inn i et mørkt og dystopisk landskap og et samfunn i oppløsning der den sterkeste rett rår. Hovedpersonen er en ung gutt som skiller seg ut i flokken fordi han er en følsom grubler, og slik bruker romanen de dystopiske elementene til å sette sentrale verdier som håp, kjærlighet og skjønnhetslengsel i relieff. Romanen er blitt karakterisert av norske kritikere som både svimlende velskrevet og sjokkerende.

Fiolinane er også nominert til Ungdommens kritikerpris.

Carl Frode Tiller for *Innsirkling 2*, Aschehoug

Innsirkling 2 er Carl Frode Tillers fjerde roman og andre bok i en planlagt trilogi. Hans forrige roman, *Innsirkling 1*, fikk Kritikerprisen i 2007. *Innsirkling 2* er også innstilt til Nordisk Råds litteraturpris.

Norske kritikere grep etter de sterkeste adjektivene i anmeldelsene av *Innsirkling 2*, hvor Tiller kommer med tre nye perspektiver på fortellingen om David som har mistet hukommelsen. Gjennom psykologisk innsikt, sterk realisme og sikker narrativ oppbygging skaper Tiller en voldsom spenning i skildringen av hverdagslige miljøer i bygde-Norge. Samtidig tematiserer han hvordan oppfatningen av hva som er sant, stadig utfordres i møte med nye fakta og perspektiver. Den nærmest organiske enheten mellom plot, narrasjon og metarefleksjon er kanskje det som har fått mange til å utrope *Innsirkling 2* til et storverk.

Nominerte til Kritikerprisen for beste barne- og ungdomsbok

Lisa Aisato for *Odd er et egg*, Gyldendal

Odd er et egg er en billedbok for ganske små barn, der Lisa Aisato for første gang står for både tekst og bilder. Historien er klassisk: engstelig og ensomt barn må risikere noe og får både venn og selvtilit tilbake. Boken er lettfattelig konkret og morsomt surrealistisk på samme tid: Odds hode *er* et egg på langs; han *har* grunn til å være forsiktig. Den dristige variasjonen i perspektivet – fra det helt nære til et overordnet fugleperspektiv – skaper liv og dynamikk i oppslagene. Aisato spiller på et stort følelsesregister fra varmt gult for glede til raspende rosagrått for redsel.

Marit Kaldhol for *søkeord: ayotzintli*, Samlaget

Kaldhol har skrive ei modig og viktig bok til ettertanke, så finurleg skrudd saman at ein med fordel kan lese ho to gongar. Midtveis i boka tek 19 år gamle Mikke sitt eige liv. I dagboknotata hans og i minna til mamma vil lesaren aldri finne eit sikkert svar på korfor, men heller mange små faktorar som kan ha verka saman. Slik sirklar Kaldhol inn kjernen ved ei av dei hyppigaste dødsårsakene blant unge gutar i dag. Det gjer ho med stor respekt både for døden og for livet.

Jo Nesbø for *Doktor Proktor og verdens undergang. Kanskje*, Aschehoug

Den tredje boken i serien om doktor Proktor er blitt den beste, med en lang og intrikat historie. Jo Nesbø mestrer den vanskelige balansegangen mellom stramt plot og fjas på en suveren måte. Prompevitsene får selskap av mengder med slapstick og av en leken, språklig humor som gjør boken til en fornøyelse – og litt av en utfordring – å lese høyt. Med Per Dybvigs sprelske tegninger er dette nærmest blitt en audiovisuell opplevelse, en tegneserie i bokform.

Tore Renberg og Øyvind Torseter for *Gi gass, Ine*, Cappelen Damm

Gi gass, Ine er et flott samarbeid mellom forfatter Tore Renberg og illustratør Øyvind Torseter. Gjennom en rytmisk og varm fortelling møter vi søskenparet Ine og Hasse som skal ut i snøen og hugge trær. Ine er liten og Hasse enda mindre, men fantastisk nok lykkes de små med prosjektet sitt, selv om det realistisk sett er vel voksent. Torseters illustrasjoner, som utmerker seg gjennom en tredimensjonal klippe- og lime-teknikk, skaper både gjenkjennelse og undring og er usedvanlig godt avstemt i forhold til teksten.

Nominerte til Kritikerprisen for beste oversettelse

Marit Bjerkgeng for oversettelsen fra russisk av Mikhail Sjisjkins roman *Venushår*, Forlaget Oktober

«..., ordtåke fortettes og blir til ord», heter det i Mikhail Sjisjkins roman *Venushår*. Det er en formulering som også kan anvendes på selve romanen. I sentrum står den navnløse «tolkeren», fra ham utgår et vell av tanker, brev og litterære allusjoner. Her er samtaler – virkelige og tenkte – med tsjetsjenske asylsøkere i Sveits, dagboknotater fra en ung russisk kvinne med oppvekst før første verdenskrig, reisebeskrivelser og historie. Alt satt sammen uten forklarende overganger, og ofte med en leseropplevelse som kan beskrives, som det står i den unge kvinnes dagbok: «Vi snakket om utsøkt viktige ting. Det var ikke alt jeg forstod». Marit Bjerkgengs oversettelse leder oss likevel gjennom romanens oppbud av stilnivåer, i en tekst som viser at hun har kjennskap til det store bakteppet av russisk litteratur, muntlig tradisjon, bibelreferanser og antikke myter, samtidig som hun makter å gjenskape det til levende og smidig norsk. Valget hun har tatt om å plassere oversettelsen av de tyske og italienske tekstbrokkene sammen med noteapparatet, tjener opplevelsen av flerstemmighet i selve teksten, og navn- og ordforklaringene til slutt fungerer som veivisere for den som vil vite mer.

Pedro Carmona-Alvarez og Gunnar Wærness (red.) med flere, for gjendiktningen av trettifire utenlandske poeter i *Verden finnes ikke på kartet – Poesi fra hele verden*, Forlaget Oktober

Nitten oversettere har i denne antologien gjendiktet trettifire poeter fra femten språk og

tjuefem forskjellige land. Redaktørene, som har stått for vel halvparten av gjendiktningene, har lagt ut på en estetisk fordomsfri oppdagelsesferd i poesiens samtidsverden uten pretensjoner om totalitet og representativitet i utvalget: «... de poetene hvis dikt gjorde noe med oss, sprikte i mange retninger, både formmessig og innholdsmessig». Verket skiller seg derfor ut fra tilsvarende antologier som *Poetisk modernisme* (1995) og *Framande dikt frå fire tusen år* (1968).

Verden finnes ikke på kartet er et unikt bokverk preget av stor bevegelighet der et overveldende og pulserende mylder av poesier presenteres. De kunnskapsrike og vennlige essayene som følger hver poet, fungerer både som informative innganger til den enkelte poet og dennes situasjon, samtidig som de formidler overraskende blikk på litteratur og samfunn. De mangfoldige gjendiktningene utnytter urørte reservoar i det norske språket. Boken viser at det ligger et uutforsket land utenfor den vestlige tradisjonen og den vante stormaktsgeografien, som igjen virker tilbake på det norske språket og stimulerer det poetiske feltet.

Kjell Olaf Jensen for oversettelse fra tysk av Herta Müllers roman *Pustegyngje, Tiden*

Etter 2. verdenskrig ble alle arbeidsføre tyske rumenere sendt til sovjetiske arbeidsleirer som del av en forrykt «fredsavtale». Herta Müllers roman *Pustegyngje*, basert på beretninger fra overlevende, er en inngående og usentimental skildring av en ung manns opplevelser fra en slik leir, der sult, kulde, sykdom og utmattende arbeid presser hver enkelt til eksistensens yttergrenser. I en slik situasjon antar selv de minste ting uante proporsjoner, og betydningen av dem forvrenses, forstørres, omdannes. Dette kommer konkret til uttrykk i romanens språk, som på samme tid er uhyre saklig, basalt, poetisk og nydannende. Oversetteren Kjell Olaf Jensen har maktet å gjenskape denne særegne stilen på en så presis og sikker måte at de mørke og egentlig ufattelige erfaringene kommer oss nært, de blir oss vedkommende og begripelige. Vi vil alltid huske, kanskje mot vår vilje, hva som skjuler seg bak ord som: sultengel, kinnbrød, hjerteskuffe og beinrangeltid. Og ikke minst den paradoksale «leirlykken».

Thomas Lundbo for oversettelsen fra fransk av Pierre Michons roman *Ørsmå liv, Solum*

Pierre Michons roman *Ørsmå liv* handler om ubetydelige menneskeskjebner i en landsby i den franske provinsen. I sentrum står en jeg-person som er jevngammel med forfatteren (f. 1945), og som ønsker å skrive fram verden rundt seg for selv å finne en plass i den. De enkelte kapitlene har novellistiske trekk og handler om avdøde slektninger, klassekamerater og folk i landsbyen. Romanen kommenterer seg selv som et forsøk på å skape gjennom språk; å etablere seg selv som skapende menneske gjennom å skrive fram de ørsmå livene han har vært omgitt av. Alt er formidlet i et tett, langsomt og fargerikt språk, arkaisk i stilen, og ofte i lange, kompliserte setningsstrukturer. Som oversetter holder Thomas Lundbo grepet både om de store flatene og de små, fargerike detaljene, og skaper en tekst som beholder intensiteten og lokalkoloritten, samtidig som den fremkaller et vell av assosiasjoner for en norsk leser. Han vikler setningene ut i et lett tilgjengelig norsk, men lar oss også ane tonen i originalen. Oversettelsen bærer i tillegg preg av et personlig engasjement fra Lundbos side, og er et viktig bidrag til å gjøre et sentralt forfatterskap tilgjengelig for norske lesere.